

Czas przeszły – Perfekt

Zastosowanie

Czas przeszły Perfekt służy w języku niemieckim do wyrażenia czynności, zdarzeń lub zjawisk, które zaistniały w przeszłości. Używany jest w opisie oraz w dialogach (w rozmowach, pytaniach, odpowiedziach).

Budowa

Do budowy czasu Perfekt potrzebny jest czasownik posiłkowy **haben** lub **sein** odmieniany w czasie **Präsens** i imiesłów czasu przeszłego, czyli **Partizip Perfekt** (określany skrótem Partizip 2 lub PPerf., czyli jest to trzecia forma podstawowa czasownika), który nie podlega odmianie. Czasownik posiłkowy **haben** lub **sein** zajmuje miejsce w zdaniu prostym po podmiocie, natomiast Partizip 2 stoi zawsze na końcu zdania.

Partizip Perfekt czasowników regularnych tworzymy przez dodanie do tematu czasownika przedrostka **ge-** oraz końcówki **-t** lub **-et**.

Przykłady:

kochen, fragen, lachen, tanzen, = gotować, pytać, śmiać (się), tańczyć

frag (temat) + en (końcówka bezokolicznika)

koch + en, tanz + en, arbeit + en

Powstaje postać Partizip 2: **gekocht, getanzt, gefragt, gelacht, gearbeitet**.

Wyjątki!

Czasowniki zaczynające się od przedrostków **be-**, **ent-**, **emp-**, **er-**, **ge-**, **miss-**, **ver-**, **zer-** oraz kończące się na **-ieren** tworzą Partizip II bez przedrostka **ge-**, np.:

verkaufen, verteilen, zerstören Sprzedawać, rozdzielić, zniszczyć	verkauft, verteilt, zerstört
bestellen, bedienen, erklären Zamówić, obsługiwać, wyjaśnić	bestellt, bedient, erklärt
probieren, studieren, telefonieren Popróbować, studiować, telefonować	probiert, studiert, telefoniert

Przykłady

beruhigen - beruhigt, besuchen – besucht, erzählen – erzählt, erklären – erklärt,

missachten – missachtet, missglücken - missglückt, verdienen – verdient, verteilen – verteilt, versuchen – versucht, zerstreuen – zerstreut.

Dotyczy to też grupy **czasowników nieregularnych**, np. beginnen - **begonnen**, bekommen - **bekommen**, empfehlen - **empfohlen**, entlassen – **entlassen**, entscheiden – **entschieden**, gewinnen - **gewonnen**, missfallen – **missfallen**, misslingen – **misslungen**, verlieren - **verloren**, versprechen - **versprochen**, zerreißen – **zerrissen**, zerschlagen - **zerschlagen**.

Uwaga

Istnieje jeszcze nieliczna grupa czasowników, których formy Partizip Perf. występują bez użycia **ge-**.

Przykłady

untersuchen – **untersucht**, wiederholen – **wiederholt**, unterrichten – **unterrichtet**, sich unterhalten – **unterhalten**, übernachten – **übernachtet**, übersetzen – **übersetzt**, überwinden – **überwunden**, unterschreiben – **unterschrieben**, überweisen – **überwiesen**, überzeugen – **überzeugt**, widersetzen - **widersetzt**, widersprechen – **widersprochen**, widerlegen – **widerlegt**,

Der Arzt hat mich genau **untersucht**.

Mein Vater hat zehn Jahre Physik **unterrichtet**.

Wir haben uns über das Tennisspiel **unterhalten**.

Den Titel des Buches hat er falsch **übersetzt**.

Barbara hat die Schwierigkeiten **überwunden**.

Der Umweltminister hat den Vertrag **unterschrieben**.

Dieses Argument hat mich **überzeugt**. Ich habe seine Argumente **widerlegt**.

Der Arzt hat den Kranken in eine Spezialklinik **überwiesen**.

Der Patient hat die Operation gut **überstanden**.

Die Fraktion hat sich dem Vorschlag **widersetzt**.

Der Angeklagte hat sich mehrmals **widersprochen**.

Der Lehrer hat die Zahl noch einmal **wiederholt**.

Pewną trudność stanowią też formy złożone z przedrostka rozdzielnego i nierozdzielonego, lub inne czasowniki złożone np. übereinstimmen – **übereingestimmt**, vorbereiten – **vorbereitet**, ausverkaufen – **ausverkauft**.

Die Fraktion hat in den wesentlichen Punkten damit **übereingestimmt**.

Der Student hat das Seminarmaterial gut vorbereitet.

Die modischen Schuhe hat der Laden schnell ausverkauft.

Peter hat seine verlorene Uhr **wiederbekommen**.

Partizip Perfekt czasowników nieregularnych tworzymy poprzez dodanie do tematu czasownika przedrostka **ge-**. Końcówka zwykle pozostaje **-en**, ale w pewnej grupie czasowników nieregularnych dodaje się końcówkę **-t**. Następuje też **zmiana samogłoski rdzennej**.

Przykłady: finden - gefunden

helfen, stehen, nehmen pomagać, stać, brać/wziąć	geholfen, gestanden, genommen
bringen, nennen, wissen przynieść, wymienić, wiedzieć	gebracht, genannt, gewusst

Ich **habe** meine Schwester zum Bahnhof **gebracht**.

Odwiozłem (odprowadziłem) moją siostrę na dworzec.

Der Professor **hat** uns mehrere Beispiele **genannt**.

Profesor wymieniał (podał) wiele przykładów.

Podobnie: **kennen** (gekannt), **brennen** (gebrannt), **rennen** (gerannt), **denken** (gedacht).

Uwaga: podwójne formy ich habe gesendet/gesandt, ich habe gewendet/gewandt

1. *Ich habe ihm eine E-Mail gesandt.*
2. *Das Fernsehen hat das Fußballspiel gesendet (gesandt).*
3. *Ich habe mich mit dem Problem an meinen Professor gewandt.*
4. *Meine Mutter hat geschickt den Pfannkuchen in der Pfanne gewendet.*

Perfekt z czasownikiem posiłkowym **haben**:

Znakomita większość czasowników tworzy Perfekt z czasownikiem posiłkowym **haben**.
Wśród tej grupy są m.in. czasowniki zwrotne, modalne i nieosobowe, np.:

Ich **habe heute noch nichts gegessen**. Dzisiaj jeszcze nic nie jadłem.

Petra **hat sich über die Blumen gefreut**. Petra ucieszyła się z kwiatów.

Entschuldigung, **das habe ich nicht gewollt**. Przepraszam, nie chciałem tego.

Martin **hat** das nicht **gekonnt**. Marcin nie umiał/potrafił tego.

Perfekt czasowników modalnych – patrz komentarz w rozdziale “Czasowniki modalne”

Gestern **hat es geregnet**. Wczoraj padał deszcz.

Das Geld **habe ich noch nicht bekommen**. Pieniądzy jeszcze nie otrzymałem.

Ich **habe meine Schwester mitgenommen**. Zabrałem ze sobą siostrę.

Perfekt z czasownikiem posiłkowym **sein**:

1. **Czasowniki , np.: gehen, kommen, fahren, fliegen, landen, starten, laufen, reisen i ich pokrewne formy np. ankommen, vorbeikommen, wegfahren, angehen.**

Er **ist** zum Arzt **gegangen**. Mein Chef ist nach Berlin **gefahren/geflogen**.

Poszedł do lekarza. Mój szef pojechał/poleciał do Berlina.

Der Professor und sein Team **sind** das Problem **angegangen**.

Profesor i jego zespół zajęli się tym problemem (podeszli do tego problemu).

2. **Czasowniki oznaczające zmianę stanu, np.: sterben, aufstehen, aufwachen,**

einschlafen.

Der Käse/die Schokolade ist geschmolzen. Ser/czekolada się roztopił/-a.
Mein Bruder **ist** heute früh **aufgewacht**. Mój brat obudził się dzisiaj wcześniej.
Am Sonntag sind wir erst um neun **aufgestanden**. W niedzielę wstaliśmy dopiero o dziewiątej.
Der Kranke ist **ingeschlafen**. Chory zasnął.
Die Blumen sind **verblüht**. Kwiaty przekwitły.
Das Unkraut/Der Baum ist **schnell gewachsen**. Zielsko/Drzewo szybko urosło.

3. **Czasowniki: sein, werden, fallen, bleiben, geschehen, gelingen, misslingen, vorkommen, bekommen, ein-/aussteigen, eintreffen, np.:**
Wir sind zwei Wochen in Italien geblieben.
Zostaliśmy/zatrzymaliśmy się dwa tygodnie we Włoszech.
Es ist unerwartet kalt geworden.
Nieoczekiwanie zrobiło się zimno.
Meine Schwester ist die Treppe hinuntergefallen.
Moja siostra spadła (na dół) ze schodów.
Das Experiment ist gelungen. Der Kuchen ist gut geraten.
Eksperyment/ciasto udało się/wyszło dobre.
Die Torte ist mir schlecht bekommen.
Ten tort mi zaszkodził. Po torcie zrobiło mi się niedobrze.
Er ist vor dem Hotel ins Taxi eingestiegen.
Wsiadł przed hotelem do taksówki.
Diese negative Variante ist eingetroffen. Der Zug ist pünktlich eingetroffen.
Ten negatywny wariant się zrealizował/przytrafił. Pociąg przybył punktualnie.

Perfekt z haben i z sein:

Tylko niektóre czasowniki tworzą Perfekt zarówno z haben, jak i z czasownikiem posiłkowym sein. Są to takie czasowniki jak: biegen, fahren, frieren, fliegen, segeln, schwimmen.

1. **Jeżeli dana osoba sama wykonuje czynność, stosujemy haben, jeśli uczestniczy tylko w czynności – stosujemy sein.**

Ich **bin** nach Frankfurt **gefahren**. Pojechałem do Frankfurtu.

Mein Bruder hat das Auto in die Garage **gefahren**.

Mój brat wprowadził samochód do garażu.

Er ist gerade um die Ecke **gebogen**. Ich **habe** den Finger **gebogen**.

Skręcił za rogiem (zrobił skręt).

Er hat den Draht zu einer einem Kreis **gebogen**.

Skręcił drut w kółko (zwinął w formę koła).

Vor dem Theaterbesuch habe ich mich umgezogen.

Przed pójściem do teatru przebrałem się

Die Brücke ist unerwartet eingestürzt. Die Kinder haben sich auf den Kuchen gestürzt.

Most zawalił się. Dzieci rzuciły się na ciasto.

Das Wasser auf dem Balkon ist in der Nacht gefroren.

Ich **habe** in der Nacht **gefroren**.

Familie Weber ist nach Leipzig umgezogen.

Rodzina Weberów przeprowadziła się do Lipska.

2. **Jeśli w zdaniu podana jest długość trwania czynności, Perfekt tworzymy z haben, jeśli zaś chodzi o sam fakt wykonania jakiejś czynności i dotarcia do celu – stosujemy sein.**

Ich **habe** in der Schwimmhalle zwei Stunden **geschwommen**.

Pływałem dwie godziny na pływalni. (Gdzie? Wo?)

Ich **bin** an das andere Ufer **geschwommen**.

Popłynąłem na drugi brzeg. (Dokąd? Wohin?)

Ich **bin** heute vormittag **geritten**. Ich **habe** rund zwei Stunden **geritten**.

Jeździłem konno ponad dwie godziny.

Du **hast** das Pferd außer Atem **geritten**. Zmęczyłeś/zajeździłeś konia.

Mein Bruder (als Pilot) **hat** die Maschine nach London **geflogen**.

Mój brat (jako pilot) poleciał (kierował) maszyną do Londynu.

W południowych regionach Niemiec używa się form:

Ich **bin**, du **bist** **gesehen**, **gestanden**, **gelegen**

3. **Czasowniki: schießen, schmelzen, schrecken, stoßen, treffen, ziehen i inne.**

Der Jäger **hat** zwei Hasen **geschossen**. Ihm **ist** das Blut in den Kopf **geschossen**.

Der Schnee **ist** in der Sonne **geschmolzen**.

Meine Frau **hat** das Fett in der Pfanne **geschmolzen**.

Du **hast** mich **erschreckt**. Ich **bin** vor Angst/dem Hund **erschrocken**.

Das Kind **hat** mich mit dem Ellbogen **gestoßen**. Die Einheit **ist** auf Feinde **gestoßen**.

Er **hat** das Ziel **getroffen**. Er **ist** auf merkwürdige Menschen **getroffen**.

Budowa zdania.

Pamiętajmy, że Partizip Perfekt stoi na końcu zdania.

Operujemy formami czasowników posiłkowych (odmieniamy czasownik posiłkowy: haben lub sein).

Budując pytania mamy dwie możliwości:

1. **Zaczynamy od słówek pytających, np.**

Wer **hat** das **gesagt**? Wer **hat** **angerufen**?

Was **hast** du heute vormittag **gemacht**?

Wo **hast** du Peter **gesehen**? Wohin **ist** der Chef **gegangen**?

Wie **ist** es zu dem Zugunglück **gekommen**? Wie **viel** **hat** das Kleid **gekostet**?

2. **Zaczynamy od formy czasownika posiłkowego, np.**

Hast du Martin heute **gesehen**? **Hat** er dir das Projekt **gezeigt**?

Habt ihr heute **ferngesehen**? **Hat** Frau Meier ihren früheren Ehemann **eingeladen**?

Ist der Bus schon **abgefahren**? **Ist** die Maschine schon **gelandet**?

W zdaniach oznajmujących szyk ma postać:

Ich **habe** heute im Leseraum **gesehen**. Ich **habe** Peter in der Kantine **gesehen** (**getroffen**, **begrüßt**)

Das Kleid **hat** 120,-DM **gekostet**.

Ja, ich **habe** ihn im Blumengeschäft **gesehen**.

Nein, ich **habe** ihn nicht **gesehen**.

Ja, wir **haben** uns das Fußballspiel **angeschaut**.

Am Montag **ist** der Chef erst **zurückgekommen**.
Das Fußballspiel **hat** in Paris **stattgefunden**.
Ich **habe** das Fenster nicht **öffnen können**.
Er **hat** den Kuchen nicht **essen wollen**.

Formy Perfekt czasowników **modalnych**, oraz **lassen, helfen, sehen** itp.. - patrz komentarz w rozdziale
"Czasowniki modalne".